

Protesty w Chorwacji w związku z wyrokiem MTKJ

Międzynarodowy Trybunał Karny dla byłej Jugosławii (MTKJ) 15 kwietnia skazał emerytowanych generałów Armii Chorwackiej Ante Gotovinę i Mladena Markaca na karę odpowiednio 24 i 18 lat pozbawienia wolności za zbrodnie popełnione przeciwko serbskiej ludności w trakcie wojny na Bałkanach w latach 1991–1995. Wyrok nie jest prawomocny. Zarówno prokuratura, jak i obrona zapowiedziały apelację. Orzeczenie spotkało się z ostrym sprzeciwem części społeczeństwa chorwackiego, a także z krytyką ze strony rządu oraz większości ugrupowań politycznych. W konsekwencji może to spowodować wzmocnienie się eurosceptycznego nastawienia wśród Chorwatów.

Obaj generałowie zostali skazani za zbrodnie przeciwko ludzkości i pogwałcenie praw i zwyczajów wojennych w trakcie operacji Burza w 1995 roku, która miała na celu przejęcie kontroli nad opanowaną przez Serbów chorwacką prowincją Krajina. Według Trybunału jednym z celów operacji było wypędzenie zamieszkującej tam ludności cywilnej pochodzenia serbskiego. Trzeci ze współoskarżonych Ivan Čermak został oczyszczony z zarzutów. Był to jedyny proces przeciwko Chorwatom dotyczący zbrodni popełnionych na serbskiej ludności cywilnej przed MTKJ.

Kwestia rozliczenia zbrodni wojennych budzi w Chorwacji liczne kontrowersje, nie tylko w środowisku weteranów wojennych. Większość społeczeństwa jest zdania, że działania wojenne miały charakter defensywny i uważa uczestniczących w nich żołnierzy za bohaterów narodowych i obrońców ojczyzny. Z tego względu opór budzi zarówno przekazywanie podejrzanych MTKJ, jak i procesy żołnierzy przed sądami narodowymi, które unikają oskarżenia i skazywania weteranów. Na te zjawiska niejednokrotnie uwagę zwracały międzynarodowe organizacje praw człowieka. Decyzja Trybunału spowodowała liczne protesty w Chorwacji, a rząd zapowiedział pomoc w trakcie procesu apelacyjnego.

W związku z tym, że proces integracji Chorwacji z UE był uzależniony od dobrej współpracy Zagrzebia z MTKJ, Chorwaci utożsamiają akcesję z wymuszaniem osądzania bohaterów wojennych. Z tego względu po wyroku drastycznie spadło poparcie dla członkostwa Chorwacji. Według badań opublikowanych przez gazetę *Jutarnji List* wynosi ono obecnie jedynie 23%, co stawia pod znakiem zapytania wynik referendum akcesyjnego w tym kraju i przyszłość członkostwa w UE. <MarSz>